

Елин Пелин
Туберколоза

Чета по вестниците разни работи за туберкулоза и тръпна от страх. Тия дни прочетох пак една статийка по тоя въпрос, духовито озаглавена: „Нашите отношения към туберкулозата“. И там се същите страхо-тии. Нищо утешително. За да можем сравнително да се спасим от тоя враг на човечеството, трябва да водим непрекъснато война с най-страшните предизвикатели на тая болест: мизерията и невежеството.

Мизерията и невежеството! Тук вече у мене се поражда типичното българско съмнение в това едно гласно твърдение на лекари, общественици и въобщественици. Защото, право да си кажа, всеки ден срещам разни мизерни и невежи личности, които, слава богу, се радват на цветуще здраве и нямат никакъв страх от бича на човечеството. Като размишлявам, дохождам даже до противно на науката твърдение и наблюдавайки живота, убеждавам се, че колкото по-мизерна и по-невежа се явява една личност, толкова по-здравословно се чувствава и здраво поколение ражда.

Тъй щото не е само мизерията и невежеството причина за разпространение на тоя ужасен бич на човечеството. Има и други причини, които науката е длъжна да изследва и изучи и които досега е пренебрегвала.

За пример ще ви разкажа една история, кратка и неинтересна може би, но жална и поучителна.

Всички си спомняме за хубавата, прекрасната и добрата Надя Сарачова, учителка по математика в местната девическа гимназия. Тя беше очарователна, учена душа, свършила в Германия с отличие и с голяма мъка, защото беше дъщеря на беден чиновник, с многочислено семейство. Дарбите, които от малка прояви по математическите предмети, накараха баща ѝ да не жали мило и драго за нея, за да я изучи. Надя оправда надеждите му и завърши блестящо, върна се и веднага биде назначена за учителка.

Наскоро баща ѝ се помина и семейството му остана на ръцете на Надя, като най-възрастна от децата му.

Надя беше здрава, енергична, жизнерадостна. Тя не се уплаши от постигналото я нещастие и се зае здравата за работа и за възпитанието на малките си братя и сестрички.

Тя бе богинята на училището. Колегите я обичаха, уважаваха и даже изпитваха известен страх от нея, защото в нея говореше чувството на справедливост и любов към истината, качества, които възбуждат страх у по-скромните души. Ученичките също я обичаха и уважаваха. Тя не обичаше лицемерието и глезенето. Опитаха се някои тъй, както пред

другите учителки, да ѝ поднасят цветенца, подаръци, но тя така сериозно ги смъмра, че навярно още помнят.

В един от класовете имаше едно особено момиченце, хубавичко, миличко, но разглезено до нетърпимост. Баща му беше богат човек и виден партизанин. Туй момиче се казваше Лалка, умалително Лаленце.

Не зная какво представляваше това галено момиченце, но то беше любимка на всички учители и учителки и те спомогнаха още повече да се разглезе.

И полека-лека престана Лаленцето да се покорява, да слуша, да се учи. То беше така мило и хубаво, от такава видна фамилия, че всичко му се прощаваше и тъй по симпатия учителите вместо двойки пишеха му петорки и Лаленцето минаваше от клас в клас спокойноничко, лекичко, мирничко и родителите му се радваха и се отблагодаряваха на добрите учители, както можеха. Учителката Надя, още нова, непосветена твърде във вътрешния и интимния живот на поверената гимназия, водена от чувство на справедливост, като изпита веднъж Лаленцето по дадения урок, остана учудена:

– Че вие, госпожице, как сте минавали досега? Вие нищо не знаете! Пиша ви двойка и ви съветвам да се потрудите и я поправите, иначе ще повтаряте класа.

Лаленцето захвърли сърдито тебешира, тупна нервно с крак, разплака се и седна.

– Никога не съм получавала двойка – каза тя. Вие за пръв път ми пишете... Ще обадя на татко ми.

– Добре е да му обадите, госпожице. Това ще бъде във ваша полза – рече кротко учителката и излезе от клас, понеже звънецът беше ударил за междучасие.

На другия ден директорът повика Надя Сарачова. В дирекцията на директорското канапе седеше дебел господин с шапка на главата, с червено лице, суров и страшен. До него при бюрото стоеше прав директорът.

– Вие ли сте госпожица Сарачова, гдето вчера сте писали двойка на дъщеря ми и сте разстроили детето ми?

– Коя е вашата дъщеря? – запита Надя Сарачова и някакви студени тръпки я полазиха.

– Лала Дринска – почна директорът.

– Вие нейния баща ли сте, господине? Жал ми е за момичето, по какво да правя, тя абсолютно нищо не знае...

– Абсолютно нищо не знае? А вие абсолютно всичко знаете – каза

иронично бащата.

– Аз изпълнявам дълга си.

– Още сега, веднага, ще ѝ поправите бележката!

– Ще я вдигна втори път и ако отговори...

– Няма втори път! Ще ѝ поправите бележката! Учителката излезе съкрушена и обидена. Какво нахалство! Тя не намрази момичето, както обикновено става при подобен случай. Тя продължаваше да го съветва и да го изпитва, но Лаленцето не знаеше нищо и всеки път получаваше двойка.

Наскоро падна кабинетът. Дойде ново правителство. Министър на просветата стана бащата на Лаленцето. Скоро той повика Надя Сарачова в министерството.

– Познавате ли ме, госпожице? – запита я грубо той.

– Да, господин министре.

– Защо не поправите бележката на дъщеря ми?

– Защото тя нищо не знае...

– Идете си веднага в училището и поправете бележката на дъщеря ми. Ще ѝ пишете шест, инак ви уволнявам!

Краката на учителката се подкосиха. Тя не можеше да отиде до училището, а едвам се затътра до дома и легна болна. И не се вдигна вече.

След три месеца Надя Сарачова почина от скоротечна туберкулоза.

Искам да кажа, че не само мизерията и невежеството са причина на туберкулозата.

КРАЙ

© 1936 Елин Пелин

Набиране: Георги Величков
Източник: Словото

Публикация:

Елин Пелин. „Събрани съчинения в шест тома“, Том трети; „Български писател“, С. 1977. Под редакцията на Тодор Боров, Кръстьо Генов и Пеньо Русев.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5408>]